

A PÁPA A KATOLIKUS NEVELÉS NEMZETKOZI HIVATALÁHOZ (OIEC)

1986. november 5-én

Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim!

1. Szívügyetek volt megünnepelni annak az eseménynek 20-ik évfordulóját, hogy megjelent a „Nyilatkozat a keresztyény nevelésről”, amelyet a II. Vatikáni Zsinat atyái dolgoztak ki és VI. Pál pápa tett közzé 1965. október 26-án. Gratulálók ehhez a szerencsés kezdeményezéshez. A Katolikus Nevelés Kongregációjának úgyszintén, amelynél tervek — alighogy megszületett — meleg fogadtatásra, és támaszra talált. Hálával adózunk ebben az évben XI. Pius emlékének is, aki 1929. december 31-én hirdette ki a „Divini Illius Magistri” című enciklikáját ugyanerről a fontos kérdéstről.

„Az egyetemes zsinat figyelmesen fontolóra vette, hogy a nevelés igen jelentős az ember életében és egyre nagyobb hatással van korunk társadalmi fejlődésére. A mai életkörülmények megkönnyítették az ifjúság nevelését, sőt a felnőttek folyamatos továbbképzését is” (Gravissimum educationis. Előszó). Ennek a zsinati szövegnek ma is átütő ereje van. Néhány gondolatot szeretnék tehát veletek kicserélni a jelenlegi keresztyény nevelésről, főleg pedig a katolikus iskola nevelési tervéről.

2. A számos és mélyreható tudományos és technológiai változások ráütik bélyegüket korunkra, tehát higgadt és szigorú eszmecserét kívánnak meg a hit és a tudomány között. Evvel a céllal hívtam létre a „Kultúra Pápai Tanácsát” 1982-ben. Az a kívánságom, hogy Hivatalotok szorosán együttműködjék ezzel a tanáccsal. A tudomány és a technika figyelemre méltó eredményeket ért és ér el, amelyek hozzájárulnak az ember anyagi körülményei javulásához. Ennek ellenére ez a haladás nem mindig hozta magával az ember magasabb szintű megbecsülését és értékelését. Megállapíthatjuk — mégpedig elég gyakran —, hogy fogyatékos a lélek és a szív igazi képzése, jóllehet ennek kellene elfoglalnia az első és pótolhatatlan helyet az egészséges, kiegyensúlyozott, békés és boldog társadalomban. Arra az eszmefuttatásra gondolok, amelyre sokszor visszatért VI. Pál tanítása során, amikor a két pólus, az „igazság és a szeretet” kapcsolatáról beszélt. „Jó, mondotta, hogy a Zsinat megerősítette ragaszkodásunkat mindkettőhöz. Az igazsághoz, amely minden tiszteletet megérdemel, s szükség esetén még életáldozatunkat is, ha meg kell azt vallani, hirdetni és védeni; ugyanakkor megerősítette ragaszkodásunkat a szeretethez, amely a szabadság, a jóság, a türelem forrása és a nélkülözhetetlen önmegtagadás tanító mestere embertársainkhoz való viszonyunk kialakításában: azokhoz az embertársainkhoz való viszonyulásunkban, akiket az Egyház testvéreinknek nevez. Nem szójátékról van itt szó, nem is iskolai ellentétekről, sem végzetserű drámákról. Az emberi természet és közösség bensőjét érintő problémák ezek, amelyek megtalálhatók az Evangéliumban, ennél fogva ebben a szeretet-civilizációban reméljük . . . alázatos és sikeres megoldásokat” (1976. február 18-án: Általános kihallgatás).

Felhívás a szülőkhöz

3. Mai világunkban — amit szeretni kell, hogy megmenthessük — a katolikus és más intézményekre bízott fiatalok gyakran égető szükségét érzik annak, hogy kiszabaduljanak a mohó materializmusból, a zaklató hedonizmusból. Ezek helyett azt kívánják, hogy jóságos, de erős kézzel vezessék őket a tagadhatatlan igazság és az önfeláldozó szeretet magaslatai felé. Ezért intézek teljes erőmből mindenekelőtt a szülőkhöz felhívást. Jól tudom, hogy számos keresztény család tanácstalanul áll a pluralista modern társadalom s az erre jellemző véleményáradattal szemben. Éppen ezért, még inkább mint valaha, nélkülözhetetlen a keresztény szülők intézményes összefogása. Ezek az intézmények számos országban már kiválóan működnek és igazi baráti kapcsolatokat teremtenek. A szülők segítségére vannak abban is, hogy jobban megértsék a jelen társadalmi és kulturális változásokat, és megfelelő módszereket alkalmazzanak mind az általános, mind a vallásos nevelés terén — szoros együttműködésben az iskolai nevelőkkel.

A jellegzetesen keresztény felfogás szerint, az apaság és anyaság tulajdonképpen hosszúra nyúló, s a biológiaiánál bizonyos fokig kényesebb szülésnek tekinthető. A figyelmeztetés és a hallgatás, az engedékenység és határozottság, a biztatás és elvárás helyes adagolása, valamint az apa és az anya egybehangzó példaadása döntő mértékben segítheti vagy rombolhatja a gyermek harmonikus fejlődését, mindaddig, amíg ki nem repül a családi fészekből.

Kedves szülők, akik jelen vagytok, és azok is, akik később fogják olvasni ezt a felhívást: ne kíméljetez semmi erőfeszítést, hogy előmozdítsátok, vagy hogyha szükséges, rehabilitáljátok a keresztény nevelést. Gyermekeiteknek és a fiatalságnak általában szüksége van erre a keresztény nevelésre, amely emberi létre és nemes elvekre készíti fel őket. Küldetésetek a téren nehéz s egyszersmind felemelő, de fáradozásotokat gazdagon kiegészíti Krisztus, aki ezáltal találkozik gyermekeitekkel. „Ő az út, az igazság és az élet“ (Jn 14,6). Anélkül, hogy engednénk az önelégültség kísértésének, állítjuk, hogy a keresztény nevelés a családokban és a katolikus intézményekben — amelyek létjogosultsága nyilvánvaló és biztos — pótolhatatlan szolgálatot jelent minden valóban demokratikus társadalomnak és civilizációnak, amely nem engedi, hogy szétzúzza a materializmus.

A keresztény intézmények sajátos jellege

4. Gyermekaik keresztény neveléséért elsősorban a szülők viselik a felelősséget. Ők választják ki a vallási és erkölcsi meggyőződésüknek megfelelő iskolát. Jogosan várják tehát el, hogy a katolikus iskola a lehető legjobb emberi és vallásos nevelést nyújtsa. Felhasználom a jelen alkalmat arra, hogy ismételtlen kifejezzem bizalmamat az egész világon működő katolikus nemzeti, tartományi és egyházmegyei nevelőintézetek és intézmények iránt. Papok, szerzetesek és világiak csodálatos odaadással és jó felkészültséggel szentelik

életüket erre a nemes célra, amelyből sok idevágó példát említhetnék. Inkább a következő buzdítást intézem hozzájuk: A felelős személyek határozottan örködjenek ezeknek a katolikus intézményeknek sajátos jellege fölött. Előfordulhat ugyanis, hogy egyes helyeken ezek az intézmények missziós buzgóságból oly módon nyitották meg kapuikat, hogy az elhomályosította katolikus arcélüket. Dicséretesen arra törekedtek, hogy tiszteletben tartsák a másvallású vagy semmilyen valláshoz nem tartozó illetve kevésbé elkötelezett növénydeikeik érdekeit is. Ennek következtében azonban meggondolatlanul csökkentették a hit átadásának, tanúságának és ünneplésének terét. Néha maga a katekézis vándorolt a falakon túlra ezekből az intézményekből. (Persze megkérdezhetjük, hogy miért történt mindez.) Elismerem a missziós megnyilvánulások jogosultságát a katolikus iskolákban és felsőbb intézményekben, valamint a mai fiatalság beállítottságának figyelembevételét. Mégis mint lelkiismereti kötelezettséget sürgetem: őrizzük meg a keresztény katekézist a katolikus iskolákban, gondoskodjunk okos alkalmazásáról, szabatos tanításáról, Isten misztériumát megillető mély tiszteletéről. Ilyen katekézis ébreszti fel és segíti elő a fiatalokban a személyes találkozást Krisztussal, a mintaképpel. A Zsidókhhoz írt levél egyik megkapó mondatában olvassuk: „Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké” (Zsid 13,8).

A nevelők együttesének jelentősége

5. A tanszemélyzet alkotja — az iskola területén — a mindennapos nevelői együttest. Döntő fontosságú tehát, hogy ezek a nevelők — akár ők maguk kínálják fel szolgálataikat a katolikus iskolának, akár az intézmény vezetősége toborozta őket — helyes felfogással rendelkezzenek az evangéliumi üzenetre épülő keresztény nevelésről. Mindannyiuk szent kötelessége, hogy egyénileg, sőt néha közösen is, tanúskodjanak hitükről. Egyesek örömmel vállalják, hogy lelkesen közreműködjenek a vallásoktatásban és a katekézisben. De mindeniküknek alkalma nyílik arra, hogy szaktárgyában, amit tanít, felfedeztesse a fiatalokkal: a hit és a tudomány két, de nem ellentétes, hanem egymást kiegészítő értelmezése a világnak és a történelemnek. A tantestület tagjainak kiválasztása egyik legfontosabb szempont a katolikus iskola identitásának megőrzésében. A jövő tanárok kiképzése valamint a meglevők továbbképzése pedig — mind profán, mind vallási téren — ma szükségesebb mint valaha. Az Egyház örül minden ilyen kezdeményezésnek. A katolikus nevelés ugyanis a tanárok szakképzettsége, élő hitük tanúsága, másokat tiszteletben tartó szelleme, segítőkészsége és az egész intézményt átható evangéliumi öröme által legyen kiváló.

Szükséges az együttműködés és a párbeszéd

6. Meggyőződésem, hogy a Katolikus Nevelés Nemzetközi Hivatala mind-ezekben a területeken ösztönző erőt és hasznos hozzájárulást képvisel.

Röviden: A katolikus iskolák, főiskolák és egyetemek jövője függ a családok és a tantestületek kitartó, átgondolt, teremtő jellegű és derűs együttműködésétől. Történjék mindez az Egyházhoz való töretlen hűség szellemében, valamint a hasonló, az egyes országok kormányaitól törvényesen elismert intézmények iránti föltétlen tisztelettel. Igyekezettek megakadályozni a nem építő jellegű vitákat. Alkalmilag és a lehetőség szerint osszátok meg hiteteket a vallásilag közömbös keresztényekkel, akik kételkednek a katolikus iskolák rendkívüli fontosságában. Ezen a területen, ti is jól tudjátok, az „eredmények” meggyőzőbbek mint a szónoklatok; értem ezen a katolikus iskolákban nevelt férfiak és nők sikeres emberi és vallásos képzését.

Az OIEC-nek, odaadó igazgatójának, valamint minden szülőnek, aki eltökélten katolikus intézményt választott gyermekei nevelésére, a katolikus oktatás nemzeti és egyházmegyei összes felelőseinek, a szülői egyesületnek és a tanszemélyzetnek újjólag kifejezem bizalmamat és küldöm meleg buzdításomat. Mindannyiukra Isten áldását és bölcsességét kívánom!

TESTVÉRI ÜZENET

II. János Pál pápa 1987. szept. 16-án Los Angelesben találkozott az amerikai püspökökkel (I. a beszámolót az „Eszmék és események” rovatban). Négy érsek ismertette a helyi, amerikai egyház helyzetét, főbb problémáit. A pápa egy beszédben válaszolt, jóllehet külön-külön utalt mind a négy előadásra. Weakland érsek a világiak helyzetéről számolt be. Előadását s a pápa idevágó választát csaknem teljes egészében közöljük.

Msgr. R. Weakland: Férfiak és nők az Egyházban

Elsőnek azt a kérdést vethetjük fel: Hogyan jellemezhetjük a világi katolikusokat ma az Egyesült Államokban? Ők alkotják a lakosság 28 százalékát (ami 1947-től 8 százalékos gyarapodást jelent), s egyre nagyobb szerepet kapnak az ország vezetésében, mind társadalmi, mind gazdasági, mind pedig politikai téren. Ők az Egyesült Államok hagyományos, kiválóan működő katolikus iskoláinak a gyümölcse, és ma is nagy hangsúlyt helyeznek továbbképzésükre. A főiskolai hallgatók között ma is több a katolikus, mint népességi arányszámuk. Föltételezhető tehát, hogy az amerikai társadalom és kultúra jövőjében is elsőrendű szerepet fognak játszani. A helyzet tehát nagy mértékben különbözik a II. világháború előtti állapotoktól: Akkor a katolikusok nagyrészt a bevándorolt munkásosztályhoz tartoztak, és — legjobb esetben — másodosztályú állampolgároknak tekinthették magukat. Az Egyesült Államok katolikus egyháza ma azzal büszkélkedhet, hogy világviszonylatban is legnagyobb számban itt találunk képzett híveket. Az amerikai katolikusoknak amerikai társadalmi helyzetét vizsgálva megállapítják a szociológusok, hogy rendkívülien